

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากล เป็นสื่อกลางที่ใช้ในการติดต่อด้านต่าง ๆ แพร่หลายไปทั่วโลก บทบาทและความสำคัญของภาษาอังกฤษนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้คนเราต้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและเทคโนโลยีต่าง ๆ กับชาวต่างชาติโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อภาษากลางที่ชนชาติต่าง ๆ ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (รัตนา มหากุลศล. 2540 : 163) การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเช่นนี้ ทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทเป็นภาษานานาชาติมากขึ้น (Smith. 1983 : 35 อ้างถึงใน สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. 2540 : 34) ภาษาอังกฤษจึงเป็นที่นิยมเรียนในโรงเรียนทั้งในระบบและนอกระบบมากกว่าภาษาอื่นใด (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. 2540 : 33) และยังเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ อีกด้วย

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เข้ามามีบทบาทมากในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา เพราะภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการศึกษาต่อในระดับสูง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีนโยบายให้ปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง และเริ่มใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 สำหรับในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ที่เน้นการฟังและการพูด สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 การอ่านออกเขียนได้ ซึ่งมีการสอนครบทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 มุ่งพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียนที่ถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 15) เพื่อเพิ่มทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อตอบสนองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน โดยให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอด

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 12)

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรตลอดมา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวเข้าไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ ในเรื่องของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศว่ายังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศได้ (กรมวิชาการ. 2544 :1) โดยเฉพาะบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยต่างๆที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อความหมายกับบุคคลต่างๆได้ ทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอ เพราะในการพูดภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนไทยส่วนใหญ่ถึงแม้ว่าจะเรียนภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาสามารถท่องจำกฎเกณฑ์และข้อยกเว้นต่างๆในไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถพูดได้ตอบกับเจ้าของภาษาให้เข้าใจได้ (กฤษณพงศ์ กีรติกร. 2544 : 2) เนื่องจากขาดการพัฒนาตนเองในด้านภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะในด้านการฟัง ซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นมากที่สุดในการเรียนภาษาอังกฤษ

ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้น เราใช้ทักษะการฟังมากกว่าทักษะอื่น ทักษะการฟังนี้อาจพัฒนาขึ้นได้ ถ้าได้รับการฝึกฝนที่ดี ผู้ที่ได้รับการฝึกจะมีทักษะสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกเป็นอันมาก (วรวรรณ เปลี่ยนบุญเลิศ. 2540 : 73) ดังนั้นการที่คนเราจะสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษกับผู้อื่นได้ จำเป็นต้องมีทักษะในการฟัง อันจะทำให้ส่งผลต่อทักษะการพูดด้วย

จากการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ในปี พ.ศ. 2538 พบว่า ครูมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะด้านการฟัง และการพูดมากกว่าทักษะการอ่านและการเขียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนฟังครูพูดแล้วไม่เข้าใจ เนื่องจากครูไม่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน นักเรียนจึงไม่เกิดทักษะในด้านการฟังและการพูด ครูไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. 2538 : 84 - 85) นอกจากนี้ในการสอนภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (สุรพันธ์ กุศลส่ง. 2543 : 2) จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ยังมีปัญหาที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ ทั้งในด้านหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอน นักเรียน และปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และเห็นว่าการสอนทักษะการฟังและการพูดเป็นทักษะเบื้องต้นที่ต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นตามระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น (สนธยาพรธัย ท้วม. 2538 : 85) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาซึ่งถือว่าเป็นวัยที่เรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้อย่างเป็นธรรมชาติ มีความสามารถในการฟังเสียง เลียนเสียง และจดจำสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นพิเศษ (Bumpass. 1983 อ้างถึงใน พยุง ชำนาญคิด. 2540 : 37) ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มาก สร้างความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและยกเลิกวิธีการควบคุมในการทำกิจกรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของนักเรียน (บุษราภรณ์ ทับทิมงาม. 2542 : 5) ส่งผลต่อการพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่านและเขียนต่อไป ดังนั้นการพัฒนาทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษควรเริ่มที่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา จึงจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางแก้ปัญหาในการขาดทักษะในการฟัง และการพูดของนักเรียน คือการแสวงหาแนวทางหรือวิธีการสอนใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน หรือชั้นเริ่มต้นนั้นเป็นระยะที่สำคัญ การสอนภาษาอังกฤษด้วยการโต้ตอบทางสรีระ (Total Physical Response) เป็นวิธีสอนหนึ่งที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพราะมุ่งพัฒนาความเข้าใจในการฟังในช่วงต้นของการเรียนรู้โดยใช้คำสั่งเป็นหลักในการสอน ผู้สอนจะพูดภาษาเป้าหมายพร้อมแสดงท่าทางของคำกริยาในการปฏิบัติตามประโยคคำสั่งนั้นซ้ำหลายๆ ครั้งแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม เมื่อผู้เรียนแสดงความพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง จึงเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ออกคำสั่งให้เพื่อนปฏิบัติตาม โดยไม่ต้องมีแบบอย่างจากผู้สอน ทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้โดยการฟังและการแสดงออกด้วยภาษากาย (Asher. 1986 : 34) และการสอนด้วยวิธีนี้ไม่ต้องใช้สื่ออุปกรณ์การสอนอื่นประกอบการสอน นอกจากการใช้สรีระของครูและนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูมีเวลาในการพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น

การศึกษาค้นคว้าที่ยืนยันประสิทธิภาพของการสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระมีมากมายหลายภาษา และกลุ่มตัวอย่างมีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย พบว่าเป็นวิธีสอนที่ช่วยพัฒนาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มพูนแรงจูงใจ ช่วยให้ความจำคงทน พัฒนาความสามารถในด้าน การฟัง การพูด คำศัพท์ โครงสร้างประโยค ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ (อุไรวรรณ ชูพันธ์. 2541; Naidnapa Leoprasertkul. 2544 ; Rashed. 1990 ; Wang. 1991) ดังนั้นวิธีสอน

ด้วยการโต้ตอบทางสระจึงนับว่าเป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจเหมาะสมกับนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ และสามารถที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น มีทักษะในการใช้ภาษาด้านการฟัง และการพูด เพื่อการสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี

จากเหตุผลดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาโดยตลอดและได้เข้ารับการอบรมครูต้นแบบการสอนภาษาอังกฤษ โดยวิธีสอนด้วยการ

โต้ตอบทางสระ จึงมีความประสงค์ที่จะนำหลักการวิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสระ มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับการสอนตามคู่มือครู เพื่อจะรู้ว่าวิธีการสอนวิธีไหนจะส่งผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้ดีกว่ากัน และจะได้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษนำไปประยุกต์ใช้และปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสระกับวิธีสอนตามคู่มือครู

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดแปลงเนื้อหาขึ้นใหม่ 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง Commands, The Body, Shapes และ Clock time โดยนำเนื้อหาจากหนังสือต่าง ๆ ดังนี้

1. Learning Another Language Through Actions : The Complete Teacher's Guidebook.
2. The Children's Response TPR and Beyond
3. Self - Access
4. Learning to Listen in English
5. Simple Speaking Activities
7. English Is Fun เล่ม 1 - 4

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ใช้เวลาทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 12 คาบ คาบละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 36 คาบ โดยดำเนินการทดลอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอหันคา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 836 คน จาก 6 กลุ่มโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน อนุบาลหันคา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหันคา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ชัยนาท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 38 คน รวมทั้งสิ้น 76 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอนซึ่งแบ่งได้เป็น 2 วิธี ดังนี้

1.1 วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ

1.2 วิธีสอนตามคู่มือครู

2. ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร ได้แก่

2.1 ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

2.2 ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะความสามารถในการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ ภายในระยะเวลา 36 คาบ ดังนั้นจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละแผนการสอนจึงเป็นไปเพื่อวัด ความสามารถในการฟังและการพูด โดยมีได้วัดความสามารถในการอ่านและการเขียน แต่ทั้งนี้ใน แต่ละแผนการสอนจะต้องมีการฝึกทักษะทั้ง 4 ตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาซึ่งต้องเรียนรู้ พร้อมทั้งฝึกทักษะฟัง พูด อ่านและเขียนควบคู่กันไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ (Total Physical Response : TPR) หมายถึง วิธีสอนภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะการฟังและการพูดอย่างเข้าใจ ผู้เรียนเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอนโดยการปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้สอนก็จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วยเพื่อเป็นตัวอย่าง มีการแสดงออกด้วยท่าทางในการตอบสนองคำสั่งนั้นๆ โดยมีขั้นตอนการสอน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นเสนอบทเรียน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นประเมินผลการปฏิบัติและให้ข้อมูลป้อนกลับ และขั้นประเมินผลโดยใช้กิจกรรมเสริม

วิธีสอนตามคู่มือครู หมายถึง วิธีสอนที่จัดไว้ตามแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการนำเสนอ ขั้นฝึก ขั้นการนำไปใช้ และขั้นสรุป

ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการเข้าใจความหมายของคำหรือประโยค สามารถปฏิบัติตามคำสั่งหรือโต้ตอบได้ด้วยภาษาท่าทาง ซึ่งวัดได้จากคะแนนการแบบทดสอบการฟังภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกด้วยการใช้ภาษาพูดเพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสามารถวัดได้จากคะแนนแบบทดสอบการพูดภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ

กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนี้

- 1.ได้แผนการสอน โดยใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ จำนวน 12 แผน
- 2.การใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในด้านทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3.เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้พิจารณาและเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน

4.สามารถนำไปใช้สอนหรือเป็นตัวอย่างในการสร้างแผนการสอนสำหรับการสอนทักษะการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสรีระ แก่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University